

פסח ראשון ושני – מפתח לעבודת ה'

פרשת פסח שני נאמרה על ידי כר; שאנשים מבני ישראל שהיו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות את הפסח ביקשו "למה נגרע" (ט', ז), השתוקקו בכל זאת להביא את הקרבן. משה רבנו הביא את משפטם לפני ה', ובעקבות כך נאמרה מצוות פסח שני.

מדוע דווקא במצוות קרבן פסח התחדשה ההזדמנות הנוספת לקיים את המצווה למי שלא היה יכול לקיים אותה במעדה? הרי בכל מצווה שקבוע לה זמן יכלו לבוא אנשים שנאנסו ולא יכלו לקיימה, ולבקש הזדמנות נוספת. לא מצינו כן בשום מצווה אחרת?

התשובה היא כי קרבן פסח מבטא קרבה גדולה לקב"ה, הזכרת החמלה שחמל הקב"ה על עם ישראל במצרים כאשר פסח על הבתים, ויש התעלותות חתנית גדולה בעשיית המצווה. חשיבות המצווה מתבטאת אף בכך שהעונש של מי שבטלה הוא כרת, מה שלא מצינו בשאר מצוות עשה מלבד מילה. לכן, דווקא בקרבן פסח השתוקקו הטמאים שלא להפסיד את ההתקרבות הזו לה'. ויתכן שדווקא השתוקקות הזו והבקשה שבעקבותיה עוררו על ידי איתרעותא דלתתא את האיתרעותא דלעילא, והביאו למצוות פסח שני.

המשנה (פסחים צה, ע"א) מונה את ההבדלים המרכזיים שבין פסח ראשון לפסח שני, וזה לשון המשנה: "מה בין פסח הראשון לשני? הראשון אסור בבל יראה ובל ימצא, והשני חמץ ומצה עמו בבית. הראשון טעון הלל באכילתו, והשני אינו טעון הלל באכילתו. זה וזה טעון הלל בעשייתו, ובאכליו צלי על מצה ומרורים, ודוחין את השבת".

אנו כמובן לא נכנסים לצד ההלכתי אלא דנים בעניין מבחינה רעיונית. מדוע יש הבדלים בדיני שני הפסחים? הרי מטרת פסח שני היא, לתת הזדמנות נוספת לעשות פסח למי שנאנס בגלל טומאתו או בגלל היותו בדרך רחוקה. מסתבר יותר, לעשות את הפסח השני בדיוק כמו הראשון הרי הוא התחליף שלו.

ושאלה נוספת, מדוע ההבדל מתבטא דווקא בשני הדינים המצוינים במשנה. בפסח ראשון, לא רק שיש איסור בל יראה ובל ימצא חמץ, אלא שאם יש תכליתו של אדם חמץ אין הוא יכול לקיים את מצוות קרבן פסח. אחד תלוי בנשני, כמו שאומרת התורה "לא תשחט על חמץ דם זבחי" (שמות ל"ד,

המה ינחמוני
פסח ראשון ושני

רושם גדול בלבבות. גם אנו עושים טקסים ושמוחות משפחתיות דווקא בפומבי, ולפומביות יש סיבה יש מטרם, ורק איתה אפשר להגיע לשמחה השלמה. אין הפומביות מהווה רק חיסרון, ויש לה את מעלותיה. גם התורה צויתה על מצוות הקהל-כל צריך לכנס את כל עם ישראל, כך גם בעליה לרגל שלש פעמים בשנה, ועוד. מתוך תורה היה צריך להיערך דווקא בפומבי, בעסק גדול שכמותו לא היה מעולם, והייתה לכך סיבה טובה.

The group
celebrates us
on ceremony
to be done in
large public groups

הסיבה לפומביות מתן תורה מבוארת ברמב"ם (פ"ח מהלכות יסודי התורה ה"א), כדי שנאמין שמשה אמת ותורתו אמת, שהרי "עינינו ראו ולא זה ואוזנינו שמעו ולא אחר". ולפי דרכנו, נוסף ובאר עוד.

עם ישראל היה עם של עבדים שעושה ושועבד בפרך זמן רב. הנה הוא יוצא ממצרים בנסים גלויים ומכין עצמו למעמד הר סיני, הקב"ה הופך את העם המשועבד לעם סגולה. במה הוא שונה מכל העמים? בכך שניתנה לו תורת חיים. נתינת התורה לעם ישראל היא המבדילה אותו מכל העמים והופכת אותו לעם הנבחר. כדי לעבור מעבר חד וחריף כזה, מעם של עבדים לעם נבחר, צריך לעבור זעזוע רציני. צריך את הקולות והברקים ואת כל המעמד הנשגב כפי שהוא מתואר בפרשת יתרו: "ויהי ביום השלישי ואת כל הבקר, ויהי קולות וברקים וענן קבד על ההר וקול שופר תזק מאד, ויחיד כל העם אשר במחנה". ובהמשך: "והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש, ויעל עשן כעשן הכבשן ויחיד כל ההר מאד" (שמות י"ט, טז-יח). בגמרא ובמדרשים יש תיאור נרחב של המעמד המיוחד והמרומם הזה, וזה לשון המדרש: "אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן כשנתן הקב"ה את התורה צפור לא צווח, עוף לא פרח, שור לא געה, אופנים לא עפו וכו' אלא העולם שותק ומחריש, ויצא הקול אנוכי ה' א-להיך (שמות רבה פרשה כ"ט). וכן עוד ועוד מדרשים.

עם ישראל היה צריך את מעמד הר סיני כקדש קפיצה ממצבו הירוד, מ"ט שערי טומאה, לפסגה רוחנית גבוהה ביותר. אבל כאמור, במעמד פומבי עם כל מעלותיו שהזכרנו, יש את החיסרון הגדול שהוא חד פעמי, הוא לא יכול להימשך זמן רב. אי אפשר להישאר במצב מרושז ומרומם לאורך זמן, ובהכרח יורדים מהאולימפוס לחיי השגרה והיום יום. התורה היא שלמות גמורה והיא מאתאמת לנפש האדם. עם כל המעמד המיוחד הזה של מתן תורה שאין דומה לו בכל ההיסטוריה, עם כל השיאים הרוחניים שהגיע אליו העם במעמד זה, ברור שאחר כך תהיה נסיגה גדולה של חזרה לשגרה.

הלוחות השניים שניתנו בצועה, מבטאים את השגרה הזו. כאשר עושים

The inevitable
withdrawing to
the routine

כה), ובלשון חז"ל: "לא תשחט הפסח, ועדיין חמץ קיים" (פסחים ה, ע"א). והנה בפסח שני אין החמץ מעכב כלל, חמץ ומצה עמו בבית. כמו כן, צריך להבין את ההבדל בין קריאת ההלל. קריאת ההלל בשעת אכילה נוהגת רק בפסח ראשון, ולעומת זאת בזמן הקרבת הפסח קוראים את ההלל בין בראשון ובין בשני. הלא דבר הוא.

נראה להלן, שיש הקבלה מסוימת בין שני הפסחים, פסח ראשון ופסח שני, לבין לוחות הברית הראשונים והשניים.

המדרש אומר: "הלוחות ראשונות על שניתנו בפומבי, לפיכך שלטה בהם עין הרע ונשתברו. וכאן אמר לו הקב"ה אין לך יפה מן הצניעות, שגאליך אמה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת" (תנחומא כי תשא, פרק ל"א).

בילקוט שמעוני מובא מדרש זה בלשון שונה: "לוחות הראשונות על ידי שניתנו בקולות נשתברו, אבל לוחות אחרונות שנאמר ואיש לא יעלה עמר נתקיימו. ואף ירושלים חרבה מפני העין, הלא העיר שיאמרו כלילת יופי" (בראשית, רמז קמ"ח).

וברש"י על התורה לשון נוספת: "הראשונות על ידי שהיו בתשואות וקולות וקהילות, שלטה בהן עין רעה - אין לך יפה מן הצניעות" (שמות ל"ד, ג).

לכאורה משמע מהמדרש ומרש"י, שבגלל הפרסום הגדול, הקולות והברקים, קרה מה שקרה והלוחות נשתברו. אבל הנה הקב"ה גותג את הלוחות הראשונים בצנעה כפי שעשה בלוחות האחרונים. הן הלוחות הראשונים משתמרים. ואם כך צריך להבין, מדוע באמת לא נתן הקב"ה את הלוחות הראשונים בצנעה? מדוע היו הקולות והברקים והפומבי שגרמו לעין הרעל שאלה זו מופיעה בקצרה בשפת אמת לפרשת ואתחנן (תרנ"ט, ד"ה במדרש), והבסיס לרעיון שנפתח כאן נמצא שם.

למעשה יש צורך גם בלוחות הראשונים וגם באחרונים, שניהם הכרחיים. לא היינו יכולים להפיק את מרב התועלת מהלוחות האחרונים, אילו לא קבלנו קודם את הלוחות הראשונים. יתר על כן, יתכן ולא הייתה כלל אפשרות לקבל את הלוחות השניים אלמלא ניתנו הראשונים. ובאר.

הלוחות הראשונים ניתנו בקולות וברקים, בפומביות. ובמדרשים שהובאו לעיל הודגש החיסרון הגדול שבפומביות לעומת הצנעה, הדבר לא מתקיים. מצד שני, יש לפומביות מעלה גדולה. כאשר עושים טקס גדול, קולות וברקים, ההתרגשות מעלה את הנוכחים לשיאים רוחניים והמעמד משאיר

Something
done in public
leaves a mark
it makes it
memorable

אֲרָצָה שָׁבוּ וְשָׁבוּ וְהָיָה יְחִיזְקֵי מַעֲמָד לְאוֹרֵב זְמַן. תּוֹרַתְנוּ תּוֹרַת חַיִּים הִיא, הַתּוֹרָה מְלוּוָה אֶת הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי מִרְגַע שֶׁהוּא פּוֹקֵחַ אֶת עֵינָיו וְעַד שֶׁהוּא עוֹצֵם אוֹתוֹ בְּלִילָה, כָּל יְמֵי חַיָּיו. אִין יְהוּדִי מִתְנַתֵּק מֵהַתּוֹרָה וְלוֹ לִרְגַע אֶחָד. וּמִכִּיוֵּן שֶׁכֵּן, חַיִּיבִים הֵינּוּ לְקַבֵּל שׁוּב אֶת הַלּוּחוֹת הַשְּׁנִיִּים בְּמִצַּב כִּזֶּה שֶׁל הַתּוֹמָדָה וְהַמִּשְׁכִּיחוֹת אֲפֹרָה יוֹתֵר, לֵאלֹל קוֹלוֹת וּבְרִיקִים. וְיוֹתֵר מִכֵּן, אֵילֹל לֹא הִיָּה עִם יִשְׂרָאֵל עוֹבֵר אֶת הַתְּחוּמָה הַמְדֵּיָהִימָה וְהַמְרַשִּׁימָה שֶׁל הַר סִינִי וְקִבְּלַת הַלּוּחוֹת הָרִאשׁוֹנִים, לֹא הִיָּה מַצְלִיחַ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בַּפֶּעַם הַשְּׁנִיָּה בְּצוּרָה הַשְּׁקֵטָה וְהַצְנִנָּה. בְּכַדִּי לְרוֹמֵם אוֹתוֹ וּלְהַכִּין אוֹתוֹ וּלְהַעֲלוֹת אוֹתוֹ לְהִיָּת רֹאֵי לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה בַּפֶּעַם הַשְּׁנִיָּה, הִיָּה חַיִּיב הָעַם לִעֲבֹר אֶת הַתְּהַלִּיךְ הַחֲרִיף הַזֶּה, אֶת הַמַּעֲמָד הַחַד פַּעֲמֵי שֶׁל קִבְּלַת הַלּוּחוֹת הָרִאשׁוֹנִים.

יָדוּעַ מֵאִמֵּר חֲז"ל אוֹדוֹת תִּינוּק בְּמַעֵי אִמּוֹ שֶׁמִּלְמַדִּים אוֹתוֹ כָּל הַתּוֹרָה, כִּיֹּן שָׁבָא לְאוֹרֵי הָעוֹלָם בֹּא מֵלֶאך וּסוֹטְרוֹ עַל פִּי וּמִשְׁכַּחְו כָּל הַתּוֹרָה כּוֹלָה (נִדָּה ל' ע"ב). מֵאִלִּיָּה עוֹלָה הַשְּׁאֵלָה, אִם לְבִסּוֹף שׁוֹכֵחַ הַעוֹבֵב אֶת כָּל תַּלְמוּדוֹ, לִשְׁמֵ מֵהַלְמוּדוֹ? וְהַתְּשׁוּבָה שְׁנוֹת הַרְמַח ל' (בְּהַקְדָּמָה לְסִפְר קַל"ח פִּתְחֵי חֻכְמָה) הִיא עַל זֶה הַדֶּרֶךְ. יְהוּדִי מַצְלִיחַ לְלַמּוֹד כָּל חַיִּין בְּגִלְל שֶׁכֵּבֵר לְמַד הַכּוֹל בְּבֶטֶן אִמּוֹ. זֶה הִיָּה הַתְּחִיָּשׁ הָרִאשׁוֹן שֶׁעָשָׂה רוֹשֶׁם עַל נַפְשׁוֹ, וּלְמַרְוֹת שִׁבְחוּשׁוֹ הַגִּשְׁמִיִּים אִין הוּא זֹכֵר דְּבַר, הַנֶּפֶשׁ קִיבְּלָה אֶת הַהֲכָנָה הָרִאשׁוּיָה וְהַלְמוּד שָׁבָא אַחֵר כֵּן בְּמִשְׁךְ כָּל הַחַיִּים נִקְלֵט טוֹב יוֹתֵר.

(נִשׁוּב לְנוֹשָׂא בּו פִּתְחָנוּ, הַהֲבֵאִין הוּא זֹכֵר דְּבַר, הַנֶּפֶשׁ קִיבְּלָה אֶת הַהֲכָנָה הָרִאשׁוּיָה וְהַלְמוּד שָׁבָא אַחֵר כֵּן בְּמִשְׁךְ כָּל הַחַיִּים נִקְלֵט טוֹב יוֹתֵר.)

נִשׁוּב לְנוֹשָׂא בּו פִּתְחָנוּ, הַהֲבֵאִים בִּין פֶּסַח רִאשׁוֹן לְפֶסַח שְׁנִי. יְהוּדִי נֶעַ תְּמִיד בְּשֵׁנֵי צִדִּים מְקַבְּלִים, הַגִּשְׁמִיּוֹת וְהַרוּחִינִיּוֹת, הַגּוֹף וְהַנֶּשְׁמָה. הַגּוֹף הַגִּשְׁמִי כְּשֶׁמֶן כִּן הוּא, מְגוּשֶׁם, וְהוּא מוֹשֵׁךְ לְכִיוֵּן שֶׁל תַּאוּוֹה, חוֹמְרוֹת וְכִדּוּמָה. הַנֶּשְׁמָה הַטְהוֹרָה מוֹשֶׁכֶת אֶל הַקְּדוּשָׁה, אֶל הַתּוֹרָה. הַרְבֵּה יֵשׁ בְּסִפְרֵי הַחֲסִידוֹת (אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל פֶּר' וִיצָא, שִׁפְת אִמַּת לְפֶסַח עַמ' ל', אוֹר יִשְׂרָאֵל (סֵאדִיגוֹרָא) עַמ' ק"ו, וְעוֹד) עַל הַחֲמִץ וְהַמִּצָּה כְּמִקְבִּילִים לִיצֵר הַטוֹב וִיצֵר הָרָע, הַחֲמִץ מִסְמָל אֶת הַגִּשְׁמִיּוֹת וְהַמִּצָּה אֶת הַרוּחִינִיּוֹת. בְּפֶסַח, דּוֹרֶשֶׁת מֵאִיתָנוּ הַתּוֹרָה לְהִיָּנֹחַ שְׁבוּעַ שֶׁלֹּם מֵאִכִּילַת לֶחֶם הַמִּסְמָל אֶת הַשְּׁגֵרָה הָרִגִּילָה הַגּוֹפְנִית, לְהַתְּנַתֵּק בְּמִקְצַת מַחִי הַיִּשְׂרָאֵלִי כּוֹחוֹת רוּחִינִים גְּדוֹלִים לְכָל הַשְּׁנָה, שִׁבְעָה יָמִים אֶלֹ נּוֹתָנִים לְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי כּוֹחוֹת רוּחִינִים גְּדוֹלִים לְכָל הַשְּׁנָה, עַד שִׁיחֻגּוֹ שׁוּב אֶת הַפֶּסַח בְּשִׁנָּה הַבָּאָה. הָאוֹרֹת הַבָּאִים לוֹ לְאֵדֶם בַּחַג הַפֶּסַח אִינִם יִכּוֹלִים לְהֵאִיר בְּלִבּוֹ אִם יֵשׁ עֲדִינֵין חֲמִץ בְּבִיתוֹ, וְלִכֵּן צְרִיכִים אֲנִי לְהִיָּת מוֹפְשִׁטִים לְגַמְרֵי מֵהַחֲמִץ בִּימֵים אֵלֹ. פֶּסַח רִאשׁוֹן מְקַבֵּל לְלוּחוֹת הָרִאשׁוֹנִים

שְׁנִיתָנוּ בְּפוֹמְבִיּוֹת גְּדוּלָה, בְּפֶסַח אֲנִי הוֹלִכִים לְקִיצוֹנוֹיּוֹת מְסוּיִמַת שְׁאִינָה יִכּוֹלָה לְהַתְּקִיִּים זְמַן אֶרֶךְ. הַתְּעַלָּת רוּחִנִּית כּוֹז בְּמִידָה כֹּה גְדוּשָׁה, בְּצוּרָה שֶׁל הַתְּנַתֵּקוֹת מוֹחֲלִטוֹת מֵהַלָּחֶם הַגִּשְׁמִי, נִיתֵן לְקִיָּים רֶק שִׁבְעָה יָמִים. בְּאוֹתָם שִׁבְעָה יָמִים "מִמְלָאִים אֶת הַמִּצְוִיִּים" בְּמִכְלָא דֶאֱסוּוֹתָא, מַעַל לְטַבַּע, וְחַיִּים אֶת הַרוּחִנִּיּוֹת שִׁבְמִצָּה לְעוֹמֶת הַגֶּשֶׁם שִׁבְלָחֶם.

פֶּסַח שְׁנִי, לְעוֹמֶת זֹאת, מְקַבֵּל לְלוּחוֹת הַשְּׁנִיִּים שְׁנִיתָנוּ בְּצִנְעָה. כָּל כּוֹלֵ שֶׁל פֶּסַח זֶה נִבֶּעַ מֵאוֹתָם אֲנָשִׁים שֶׁנִּשְׁמָאוּ לְנֶפֶשׁ אֲדָם, הִיִּיתָה לָהֶם מְקַבְּלָה אֲנוּשִׁית. אֲמַנֵם הֵם אֲנוּסִים, אִין אֲנוּ בָאִים אֵלֵיהֶם בְּטַעְנָה חֲלִילָה, אֲבָל סוֹף כָּל סוֹף הֵם לֹא הֵינּוּ יִכּוֹלִים לְהַשְׁתַּתֵּף בְּשִׁבְעוֹת הַמִּיּוּחַד שֶׁל הַתְּנַתֵּקוֹת מֵהַגִּשְׁמִיּוֹת בְּפֶסַח הָרִאשׁוֹן. מִשּׁוֹם כֵּן, הַפֶּסַח הַשְּׁנִי הוּא בְּרִמָּה אַחֶרֶת לְגַמְרֵי. אִין כָּאֵן אֶת הַפּוֹמְבִיּוֹת, אֶת הַתְּעַלָּת מַעַל לְטַבַּע, אֶת הַתְּנַתֵּקוֹת מֵהַלָּחֶם, מֵהַחוֹמְרִיּוֹת. לְהִפְכֵּן, הַתּוֹרָה מְחַלְלֶת אֶת הַפֶּסַח הָרִאשׁוֹן כְּדִי שִׁיתָאִים לְאוֹתָם אֲנָשִׁים שֶׁנִּשְׁמָאוּ לְנֶפֶשׁ אֲדָם, לְאֵלֹה שֶׁלֹּא הֵינּוּ יִכּוֹלִים לְהִגִּיעַ לְדִרְגוֹת רִחְנִיּוֹת גְּבוּהוֹת בְּזִמְנוּ הַפֶּסַח הָרִאשׁוֹן. לְכֵן מוֹבֵן מִדּוּעַ בְּפֶסַח שְׁנִי חֲמִץ וּמִצָּה עָמּוּ בְּבִית, אִין אֶת הַבְּחִינָה שֶׁל הַתְּנַתֵּקוֹת מֵהַגֶּשֶׁם כְּמוֹ בְּפֶסַח הָרִאשׁוֹן, אִין זֶה נִחוּץ כְּבֵר. וּבְמִבְט אַחֵר, בְּכֵן שֶׁכֵּלל יִשְׂרָאֵל הַקְּרִיבִי אֶת הַפֶּסַח הָרִאשׁוֹן וְקִיּוּמִי "בִּל יִרְאֶה וּבִל יִמְצָא" בְּמִשְׁךְ שִׁבְעָה יָמִים, הֵם סָלְלוּ אֶת הַדֶּרֶךְ לִכֵּן הַתְּנַתֵּק שִׁיחֻדִּים אַחֵרִים שֶׁלֹא הִצְטַרְפוּ, וְכִלּוֹ לַעֲרוֹךְ אֶת פֶּסַחָם הֵם מְבַלִּי לְהַתְּנַתֵּק לְחַלּוּטִין מַחִי שֶׁהִגֵּרָה. פְּעוֹלַת הַפֶּסַח הָרִאשׁוֹן הַמִּיּוּחַדֶת מִשְׁמַשֶּׁת כִּקְרָשׁ קִפְצִיָּה לְאוֹתָם טְמֵאִים לְהַצְלִיחַ לַעֲרוֹךְ אֶת הַפֶּסַח הַשְּׁנִי הַקָּטָן וְהַצְנוּעַ.

לְפִי זֶה מוֹבֵן מֵאִד הַדִּין, שֶׁאִם מְסִיבָה לְשִׁנְיָה כָּלִי יִשְׂרָאֵל לֹא חָגַג אֶת הַפֶּסַח הָרִאשׁוֹן, אִין אֲפִשְׁרוֹת לְעִשׂוֹת פֶּסַח שְׁנִי. לְפֶסַח שְׁנִי אִין קִיּוּם אֵלֹא אִם כֵּן פֶּסַח רִאשׁוֹן קָרַב בְּזִמְנֵנו (רַמְבַּם) לְחֻכּוֹת קָרְבַן פֶּסַח, פ"ז ה"ה). הָרַעִינֵין הַמוֹנָח בְּזֶה הוּא, שֶׁפֶסַח שְׁנִי יִכּוֹל לְהִיעָשׂוֹת רֶק לְאַחַר שֶׁהַפֶּסַח הָרִאשׁוֹן עָשָׂה אֶת הַחֲרִישׁ הָרִאשׁוֹן וְהָכִין אֶת הַקְּרִקָּע עֲבוּרֵו, כְּפִי שִׁבְיָאֵרְנוּ לַעֲלִי.

כֵּן גַּם לְגַבִּי אֲמִירַת הַהֵלֵל בַּעַת אִכִּילַת הַפֶּסַח, הַנוֹהֶגֶת בְּרִאשׁוֹן וְלֹא בְשֵׁנִי. הַגְּמָרָא (פֶּסַחִים צ"ה, ע"ב) לּוֹמַדֶת דִּין זֶה מִדְּרָשָׁה: "אִמֵּר קִרָּא, הִשִּׁיר יְהוָה לָכֶם כָּלִיל הַתְּקִדֶשׁ חַי. לִילָה הַמְּקוּדֶשׁ לַחַג טַעוֹן הַלֵּל, לִילָה שֶׁאִין מְקוּדֶשׁ לַחַג אִין טַעוֹן הַלֵּל". אֲמַנֵם יֵשׁ כָּאֵן מְעַין גְּזִירַת הַכְּתוּב שֶׁאֲמִירַת הַלֵּל קְשׁוּרָה יִשִּׁירוֹת לְדִין "חַי", אֵלֹם גַּם דִּין זֶה מִשְׁתַּלֵּב מִבְּחִינָה רַעִינִית בְּמַהֲלֵךְ שְׁפִיתָחְנוּ. פֶּסַח רִאשׁוֹן הָרִי הוּא כְּלוּחוֹת הָרִאשׁוֹנִים עִם הַפּוֹמְבִיּוֹת וְהַעֲסֵס הַגְּדוֹל, לְכֵן גַּם מִתְּחִלָּה לּוֹמַר הַלֵּל שֶׁהוּא עֵנִינֵין שֶׁל פֶּרְסוֹם וּפּוֹמְבִיּוֹת. כְּמוֹ שֶׁמִּתְאַרֶת הַגְּמָרָא שִׁבְשַׁעָה שְׁהִי יִשְׂרָאֵל אוֹכִלִים אֶת הַפֶּסַח וְקוֹרָאִים אֶת הַהֵלֵל "פִּקַּע אֲגוּרָא", וְפִירֵשׁ רַש"י: "לְקוֹל הַמּוֹלֵת הַהוּמֹן מֵהַהֵלֵל דּוֹמִין כְּאִילוֹ הַגִּינִן

Such a level can last only for 7 days

Those who did the first work laid the foundation for the 7th work

There can't be a job without a plan

שלח

המה ינחמוני - במדבר

תקון חטא המרגלים

מתבקעים" (פסחים פה, ע"ב). פסח השני, לעומת זאת, מקביל ללוחות השניים שנתנו בצנעה ובשקט. כאן באמת אין מקום לשירת הלל, כאן הכול נעשה בהשקט ובטת.

בעשיית הפסח, לעומת זאת, קוראים את ההלל בין בפסח ראשון ובין בפסח שני. הגמרא שם מנמקת זאת בין מצד הפסוק ובין מצד הסברא. אך לדרכנו, נוכל לומר כך: התורה מבחינה בין הפסחים דווקא במצוות האכילה. ^{המצוות} ^{המצוות} המצוה על ידי הנאה גשמית של אכילה, וקריאת ההלל תוך כדי האכילה. הגשמית מעלה אותה לאור רוחני. דבר זה שייך רק בפסח הראשון ולא בשני, כמו שנתבאר. ברם שחיטת הפסח והקרבנו הם מעשי מצווה שאין בהם שום הנאה גשמית, אדם עוסק במצווה ללא שום הנאה ויש כאן רק רוחניות. לכן כאן אין הבדל בין שני הפסחים ובשניהם קוראים את ההלל.

ההבדל הזה שבין הפסחים והקלילות של השני בראשון, הם גם מפתח לכל אדם בעבודת ה' שלו. יש לנו עליות ומורדות, ישנם זמנים של עליה רוחנית גדולה, ימים של רצון להתעלות ולהידיבק בה', מועדים וימים טובים. צריך לקחת את הזמנים הטובים, הם מקבילים ללוחות הראשונים ולפסח הראשון, ולהשתמש בהם כקרח קפוצה לשיאר ימות השנה האפורים. הרי כל השנה צריך להתמיד במלחמת היצר, בלימוד, ביראת שמייים, בסור מרע ועשה טוב. בזמנים של קטנות המוחין וירידה אין להיבהל, יש לזכור שזמני העלייה אינם יכולים להימשך לנצח, הם בהכרח יורדים ודלעכים.

נתחזק בעזרת השם בכל העתים והזמנים בתורה ויראת שמים, (ונשתדל אשדט ה' יא, ט"ז) אכ"ר.

↑ ups + downs
↓ we need to find ways to move special moments
↑ lost... because they are called to make at...
↑ ups + downs
↓ we need to find ways to move special moments
↑ lost... because they are called to make at...
↑ ups + downs
↓ we need to find ways to move special moments
↑ lost... because they are called to make at...

↑ ups + downs
↓ we need to find ways to move special moments
↑ lost... because they are called to make at...
↑ ups + downs
↓ we need to find ways to move special moments
↑ lost... because they are called to make at...